

WENDEZOELE

De boerderij Wendezoele dankt haar naam aan:

- De Wendezoele, draaiplateau met kookpot
- Ommekeer in landbouw

In het Spieker staat naast de schouw een wendzoele. Een draaibare (wende) zuil met daar bovenaan bevestigd een dwarsbalk, de haolboom. Aan het eind van deze boom hangt de haolketting en de haol, een soort zaagblad. Onder aan de haol hangt de kookpot of kokkettel. Om het eten te koken werd de zoele dusdanig gedraaid dat deze boven het vuur kwam te hangen. Naar behoeven kon de kookpot d.m.v. de haol hoger of lager boven het vuur (zoele, warmte) gehangen worden.

Als de boerin riep: "Ik wende de zoele", dan was het eten klaar.

Het vuur gestookt met hout of boesken (takkenbossen meestal van eikentakken) lag in een kuil bedekt met veldkeien. De rook trok naar boven en verliet de boerderij via het pannendak. Het was dan ook vaak rokerig in 't hoes. De rook zou een functie hebben vervuld bij het drogen en conserveren van de graanoogst die op zolder (als die er was) was opgestapeld maar ook voor het roken van vlees.

Een ijzeren stolp met gleuven voor het toetreden van lucht, werd in de losse huizen bij nacht over de "vuurrake" gezet, zodat niet een kat of de wind de vonken door het huis zouden verspreiden. Men zat het liefst zo dicht mogelijk rond het open vuur. Rond dit vuur werd met elkaar gesproken en de sagen uit vervlogen tijden opgehaald. Met de "vuurrake" was men al lang blij dat 'het hoes' grotendeels vorstvrij bleef.

Museumboerderij de Wendezoele wil bijdragen aan kennisvergroting over de landbouw en veeteelt in Twente tussen 1900 en 1960 voor een groot en breed publiek, waarbij vrijwilligers en bezoekers genieten van hun bezoek en meer kennis hebben van de geschiedenis van dit erfgoed.

Dit alles doen wij met een aantal waarden die ons zo goed kenmerken; authentiek (precies zoals het is en was, geen opsmuk, doe maar gewoon), nieuwsgierig (sta nieuwsgierig in het leven, dan kun je kennis overdragen), groen (met liefde voor dier en natuur, in het groene hart van Twickel) en samen (vrijwilligers zorgen met elkaar en voor elkaar, we maken samen een beleving voor onze bezoekers).

De organisatie van Museumboerderij Wendezoele wordt helemaal gerund door vrijwilligers, circa 75 mensen zijn regelmatig betrokken bij de organisatie van de boerderij. De museumboerderij is gevestigd in een Twickelboerderij Erve Brinkate uit 1859. Wendezoele is betekent het wenden van de zuil waar een ketel aan hangt boven het vuur in een los hoës tussen het woongedeelte en de stallen, maar staat ook voor de grote wending in de landbouw in de eerste helft van de twintigste eeuw.

OMMEKEER IN DE LANDBOUW

Rond de jaren 1950 deed de gemechaniseerde bewerking in de landbouw zijn intrede. Het werken met de os als trekdier en het vertrouwde paard (meestal een zwaar Belgisch trekpaard) kwam achter ons te liggen. Dit was wel één van de meest ingrijpende (wenden) veranderingen in de landbouw ooit.

EINDE LOS HOES

Hoewel het los hoës in Twente veel langer dan elders is blijven bestaan, werden vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw ook hier de woon- en werkfuncties geleidelijk gescheiden. Er werd een brandmuur geplaatst als scheiding tussen mens en vee. Het kookgedeelte bleef veelal voor op de delle (deel) en werd soms verplaatst naar een afgesloten keuken.

los hoës

koeien aan de 'reppel'

GEBOUWEN WENDEZOELE

Tot de originele gebouwen behoren de boerderij en het voorste gedeelte van de schöppe. Zij behoren tot het landgoed Twickel en zijn in erfpacht bij de stichting Wendezoele. Alle andere gebouwen zijn door vrijwilligers van de Wendezoele bijgebouwd met zoveel mogelijk authentiek Twentse bouwmaterialen. Deze opstallen zijn eigendom van de stichting Wendezoele. Het totaal in beheer zijnde oppervlakte door stichting Wendezoele is bijna 5 hectare groot.

INFORMATIE

Meer informatie vindt u op:

- www.wendezoele.nl
- www.twickel.nl